

MURRIZKETEN SINTOMAK OSASUN ZERBITZUAN

Ospitaleak eta osasun zentroak aterpe izango ditugu guztiok, noizbait, gure osasunak ezusteko arazoren bat sufritu, edo, denboraren poderioz, gorputzak egoki jarduteko laguntza beharko duenean. Ez da alferrikakoa, beraz, osasun publikoari buruzko kezka. Azken urteetan, lan gatazken protagonista izan da Osakidetza. Jaurlaritzak egin dituen murrizketei erantzuteko batasun sindikala bultzatu dute SATSE, ELA, LAB, SME, FFHE, CCOO, UGT eta ESK-k, eta osasun zentroetan hainbat mobilizazio antolatu dituzte, greba orokor deialdiak tarteko, lan baldintzak berreskuratzea aldarrikatzeko. Murrizketen eragina langileen egoera kaltetzetik harago doa, ordea, eta gizarte osoari eragiten dio, sindikatuek salatu dutenez. Osasun zerbitzu publikoaren kalitatea dago jokoan.

Gorka Berasategi
@GorkaBerasategi

Osasun zerbitzu publikoak okerrera egin du Gipuzkoa, Araba eta Bizkaian, Osakidetza sindikatuen iritziz. Langileen ordezkariak adierazi dute itxaron zerrendak luzeagoak direla, ospitaleetan ohe gutxiago daudela zabalik eta lan zama gehiegizkoa dutela profesionalak gaixoak egoki artatzeko. Egoeraren ardurak Eusko Jaurlaritzari leporatzen dio-

te, azken sei urteetan bultzatu dituen murrizketengatik.

Sindikatuak gain, Osalde osasun eskubidearen aldeko elkarteak ere uste du azken urteetako murrizketek kalte egin diotela osasun zerbitzu publikoaren kalitateari. Nolanahi, Juan Luis Uribe elkarteak presidenteak desberdindu egin ditu Espainian "PP eta CiUren eskutik" garatu diren "pribatizazio ereduak" eta Jaurlaritzaren norabidea. Espainian osasun zerbitzuak berrordaintzeko ezarri zen neurriari Jaurlaritzak aurre egin ziola argitu du, era berean.

Hala ere, Urkulluren gobernuak beste murrizketa batzuk bultzatu dituela salatu du Uriak. Batez ere, "kontratazio politikan". Murrizketa horiek eragin zuzena izan dute haren ustez. Ondorioz, Osakidetza "sekula ikusi gabe geunden egoerak" ematen ari dira gaur egun. Esaterako, larrialdi zerbitzuetan "jendea esku-ohetan zain, korridoreetan pilatuta" ikus daitekeela gaitzetsi du.

Bestelakoa da Osakidetza iritzia. Jose Maria Armentia giza baliabideetako arduradunak ez du uste zerbitzuaren kalitateak okerrera egin duenik. Aldiz, defendatu du Osakidetza datuek "hobekuntza" adierazten dutela "zerrenden kudeaketan eta eman den erantzunean". Helburua "gutxiagorekin gehiago egi- tea" da, Armentia esanetan.

Zerbitzuaren kalitatea ezbaian

Gutxiagorekin lanean ari direla, horixe da hain justu, langileen ordezkarien ustez zerbitzu ona eskaini ahal izateko oztopo nagusietako bat. 2013an funtzio publikoko langileei lanaldia luzatzea erabaki zuen Jaurlaritzak, urteko 1.592 ordutik 1.614,5era.

Osakidetza Deloitte aholkularitza enpresari eskatutako txostenaren arabera, 2012tik 2013ra 1.500 lanpostu desagertu ziren lanaldia luzatzearen eraginez. Jaurlaritzak aurreko lanaldia itzultzeko erabakia hartu du 2016rako, baina Espainiako Gobernuak helegitea aurkeztu du neurriaren aurka eta momentuz ezingo da indarrean sartu.

Horrez gain, bada lanpostuak sunsitzen dituen beste faktore garrantzitsu bat, sindikatuen esanetan: behar baino ordezkapen gutxiago egiten ditu Osakidetza. LAB sindikatuko Edurne Agirrek azaldu duenez, "mediku askori ez diete ordezkapenik egiten", eta lehen arretarako "erizain laguntzaileak ere geroz eta

gutxiago daude". Ondorioz, lankideek hartzen dute falta den langilearen beharra eta "lan zama handiegia izaten da". "Mediku batek baja edo oporrak hartzen baditu, bere kupoa besteen artean banatzen dute, eta denbora laburragoan ikusi behar dituzte gaixoak".

ELAko ordezkari Pello Igeregi dioenez, "Osakidetza ez du ordezkapen- tarako irizpide argirik eta tokia- ren arabera, denbora luzeagoa igarotzen du ordezkapenik egin gabe". Orokorrean, "beste erremediorik ez dagoenean" egi- ten ditu ordezkapenak. "Adibidez, kon- tsulta batean mediku bakarra baldin badago, mediku hori ordezte- a beste aukerarik ez dute. Baina beste batzuetan, bi medikuren artean hartzen dute falta denaren lan karga".

» **Sindikatuak diote Osakidetza itxaron zerrendak luzatu egin direla, ospitaleetan ohe gutxiago daudela zabalik eta profesionalen lan zama gehiegizkoa dela gaixoak egoki artatzeko**

Gehiegizko lan kargak Osakidetza- ren zerbitzuaren kalitatean eragin zuzena duela salatzen dute sindikatuak. Egin dituzten kalkuluen arabera, ordezkapen faltak eta lanaldia luzatzeak 3.000 lan- postu suntsitu ditu Osakidetza.

Aldiz, Jose Maria Armentia 2013an kontratazioa jaitsi egin zela aitortu arren, azpimarratu du azken bi urte- tan 2012an baino "kontratazio gehia- go" egin direla. Osakidetza giza bali- abideetako arduradunak ez du uste lan zama zerbitzuaren kalitatean eragin duenik. "[Langileei] ahalegin handi- goa eskatu diegu azken urteetan eta er- antzuna oso ona izan da".

Hain zuzen, Osakidetza nabarmendu du ebakuntza baterako itxaron zerrenda 50 eguneko dela batez beste, argitaratu duen azken Jarduera Balantze txostene- ko datuen arabera. Osakidetza zuzen- dari nagusi Jon Etxeberriak garrantzia eman dio itxaron zerrenda epe horretan mantentzeari, 2014tik 2015era "eba- kuntzen jarduera [%4] handitu arren".

Murrizketen kontrako mobilizazioa Gurutzetako ospitalearen aurrean, 2015eko apirilaren 23an.

UNAI BREA

Nola neurtu behar da itxaronaldiaren iraupena?

Osakidetzaren datuak ez datoz bat errealitatearekin sindikatuen ustez, eta “gardentasun falta” salatu dute, osasun publikoaren zerbitzu eta kudeaketari lotutako adierazleetan. Itxaron zerrenden egoera Osakidetzak dioena baino okerragotzat dute. Zerrendak neurtzeko moduak egiazko itxaronaldiak desitxuratzaren dituela diote. Izan ere, itxaron zerrenden iraupena ez da lehen mediku kontsultatik zenbatzen hasten. Zerrendak neurtzen duen epea mediku espezialistarekin hitzordua izan eta proba klinikoa edo ebakuntza egin artekoa da. Beraz, datuetatik kanpo uzten da familia medikuarekin kontsulta egin eta mediku espezialistarengana iritsi arteko denbora.

ELAko Pello Igeregik salatu duenez, zenbatzen ez den tarte “lauzpabost hilabetekoa izaten da kasu askotan”. Osaldeko presidente Juan Luis Uriaren ustez itxaron zerrendak neurtzeko metodologiak “ez du zentzurik” eta bat dator “zerrendak nabarmen handitu” direlako ustearekin. Zenbait arlotan, traumatologian bereziki, zerrendak urtebete inguruak izan daitezkeela gaineratu du.

» **JUAN LUIS URÍA, OSALDE:**
“Murrizketen eraginez sekula ikusi gabeko egoerak ematen ari dira Osakidetzan. Larrialdietan jendea esku-oheetan zain egotea, korridoreetan pilatuta”

» **JOSE MARIA ARMENTIA, OSAKIDETZA:**
“Langileei ahalegin handiagoa eskatu diegu azken urteotan eta erantzuna oso ona izan da. Gutxiagorekin gehiago egitea da helburua. Ez dut uste lan zamak zerbitzuaren kalitatean eragin duenik”

Itxaron zerrendak arintzeko, gaixoak ospitale pribatuetara bideratzen direla ere salatu dute langileen ordezkariak. Eurne Agirre LABeko kideak adierazi du zerrendak “apropos” luzatzen direla, ospitale pribatuei mesede egiteko. “Jon Darpon [Eusko Jaurlaritzako Osasun sailburua] IMQtik dator –zuzendaria izan zen enpresaren hiru ospitaletan–. Esan beharrik ez dago; ate birakariak ongi funtzionatzen dute”. Agirrek azpimarratu du 2013an 250 milioi euro ordaindu zizkiela Osakidetzak ospitale pribatuei.

Nekatutako langileak

Baina murrizketen eragina ez da zerrenden iraupenera mugatzen, sindikatuen hitzetan. Langile faltagatik ospitaletan ohe gutxiago irekitzen direla salatu du Pello Igeregik. “Kasu batzuetan zaindaria faltagatik izaten da. Medikuek artatu du gaixoa, ospitaleratzea erabaki du eta ohe bat libre dago baina ez dago zaintzailerik gaixoa ohera eramateko. Horrek ere larrialdi zerbitzua ito dezake”.

Oporraldi garaietan Osakidetzak oheak itxi izan ditu. 400 ohe inguru itxi zituen iazko Aste Santuan, “baliabideen optimizazioa” dela-eta; 700, berriz, Eguberrietan. Ohiko egunetan ere ohe guztiak ez

MARGÜELLO AUZIA: NEGOZIOA ITXARON ZERRENDEN KONTURA

Itxaron zerrenden egoerarekin lotuta, Margüello auzia ekarri du gogora LABeko Edurne Agirrek. Izen horrekin eman da ezagutzera Osasun sailleko hiru goi-kargu ohiren kontrako epaiketa. Jose Carlos Margüello Gurutzetako ospitaleko buru ohia, Jose Ramon Elorriaga Bizkaiko lurralde zuzendari ohia eta Rafael Cerdán Osasun sailburuorde izandakoa inputatu ditu Bilboko Auzitegiak, ustezko prebarkazio, influentzia trafiko, diru publikoaren erabilera bidegabe, iruzur eta langile publikoei debekatutako negoziozientzat. Epailak martxoan kaleratu zuen autoan adierazten duenez, hiru goi-karguak ados jarri ziren Margüelloren enpresa bati Bizkaiko itxaron zerrenden kudeaketa esleitzeko. Gestión de Servicios Sanitarios XXI S.L. enpresak Osakidetza eta ospitale pribatuen arteko bitartekari lanak egin behar zituen osasun publikoko itxaron zerrendak arintzeko. Esleipenean delitu zantzuak daudela uste du epailak. Edurne Agirreren ustez, batzuek itxaron zerrendekin negozioa egin nahi izan dute.

IREKIA/EUSKO JAURLARITZA

erabiltzea leporatzen diote sindikatuek Osakidetza, langile kopuru nahikoa kontratatzeari uko egiten diolako.

Lehen arretak ere jasan du murrizketen eragina Osalderen esanetan. Uriak dioenez, langile askok “nekatuta” jarduten dutela aitortu dute, lan zama handitu dietenez, “gaixo asko artatu behar dituztelako”. Dena den, lehen arreta zerbitzua da Osakidetza “alde handiz, hoberen funtzionatzen duena”, Uriaren ustez. Zerbitzu “estrategikoa” deritzo, “batez ere gaixo ahulenak, adinekoak eta gaitz kronikoak dituztenak” zaintzen direlako.

Uriarekin bat dator Igeregi eta langileak gaitz ibiltzen direla azpimarratu du. “Orain gutxi Zumarragako Ospitalean goizeko ordu bietan bukatu zuten gaixoei fardelak aldatzen, langile nahikorik ez zegoelako. Beste ospitale batzuetan odola gauean atera behar izan dute, egunean zehar ez dagoelako

Itxaronaldien iraupena neurtzean, gaixoa espezialistarekin dagoenetik proba klinikoa edo ebakuntza egiten dioten arteko denbora hartzen du kontuan Osakidetza, baina datuetatik kanpo uzten du familia medikuarekin lehen kontsulta egiten duenetik espezialistarengana doan artekoa, “kasu askotan lauzpabost hilabetekoa” sindikatuen esnetan. Osalde elkartearen ustez Osakidetza itxaronaldiak neurtzeko darabilen metodologia zentzugabekoa da.

denborarik. Horrek erakusten du zenbateko lan zamarekin ari diren lanean”.

35 orduko lanaldira itzultzea helburu Jaurlaritzak 35 orduko lanaldira itzultzeko hartu duen erabakiari balioa eman diote alde guztiek eta neurria –Espainiaren helegitea gaitz ibiltzen bada, 1.500 lanpostu berreskuratu beharko lituzke. Hala ere, sindikatuen ustez, lanaldia lehengora ekartzea ez da nahikoa izango Osakidetza dituen

» Jaurlaritzak 35 orduko lanaldira itzultzeko erabakia hartu du 2016rako, baina Espainiako Gobernuak helegitea aurkeztu dio erabakiari eta momentuz ezingo da indarrean sartu

» Sindikatuen ustez, lanaldia lehengora itzultzea positiboa izango da, baina ez da nahikoa izango Osakidetza beharrei erantzuteko

beharrei erantzuteko. Egoerari aurre egiteko inbertsio gehiago behar dela aldarrikatu dute. ELAk epe motzean 5.000 lanpostu sortzea beharrezkotzat du zerbitzuaren kalitatea berreskuratzeke. LABek 2018. urterako 15.000 lanpostu sortu beharko liratekeela dio.

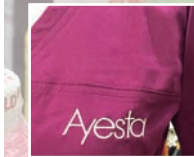
Momentuz, ordea, Osakidetzaaren asmoa da hutsik geratzen diren plazak lehiaketara ateratzea. Jose Maria Armentiak azaldu duenez, egoerak ez du gehiagorako ematen. "Jaurlaritzak argi esan zuen defizitaren helburua bete beharra zegoela eta hor muga bat daukagu jarrita. Bestetik, Espainiak berriro ezarri du hutsik geratzen diren plaze-tarako tasa. Oraingoan %100 da, baina argi utzi behar dugu ezin ditugula bakan-te guztiak atera. 2016an lehiaketara atera daitezke 2015ean jubilatu zirenen edo izan diren baten %100, baina ez besterik". Sindikatuak eta Osakidetza osasun sektoreko mahaian bildu dira otsail, martxo eta apirilean, baina negoziaketetan ez da adostasunik izan.

Sindikatuaren ustez, osasunean gehiago inbertitzea posible da eta hala ez egitea ez da krisiaren ondorioa, "erabaki politikoa" baizik. Pello Igeregik azaldu duenez, aurtun Barne Produktu Gordi-naren %4,8 bideratuko da osasunerari, baina Europar Batasuneko batez bestekoa (%7,3) berdinduko balitz, 1.500 milioi euro gehiago bideratuko lirateke.

Osalde ere ohartarazi du inbertsio handiagoo beharrezkoa dela. "Azkenaldian Jaurlaritzako agintariak ospitaleak eta teknologia garatuko makinak inauguratzen ikusten ditugu baina ez da apenas inbertsiorik egin teknologian" salatu du Uriak. Jaurlaritzari egotzi dio "defizitarengatik kezkatuago" egotea, "pertsonengatik baino". ■

Gaixoak Gurutzetako ospitaleko Larrialdietako korridore batean ikus daitezke erabiltzaile batek egindako goiko argazkian. "Batzuetan zaindari faltagatik ez dira eramaten gaixoak oheetara, ohea libre egon arren; horrek ere ito dezake larrialdi zerbitzua", dio ELA sindikatuak Pello Igeregik. Behean, gaixoak Txagorritxuko ospitaleko Larrialdietan zain.

EUSKAL OROIGARRIAK

Harizko brodatu pertsonalizatuetan adituak

Kale Nagusia, 16
San Jeronimo, 14
Portu, 14

20003 Donostia · Euskal Herria

© 650 210 339 / 618 094 279 · arkupe2@gmail.com